

Zmysluplnosť nezmyselného?

Sara Fynnellynils

Luzern – New York, august 2008

Mnoho prác Daniela Fischera vzniklo – vzniká v kontexte pokusov dávať veci dohromady ako produkty integračného procesu – v symbolickej rovine. Táto jeho ambícia je vyprovokovaná existenciálnou skúsenosťou rozbitej skutočnosti. Domnievam sa totiž, že človek vôbec smeruje (...má túto možnosť!) k celistvosti: tak ako v rovine životnej praxe aj v rovine symbolických štruktúr (R. Berger).

Zobrazovanie procesu pretvárania, premeny a prelínania javov, štruktúr a kategórií nášho sveta sa stalo jeho programovým záujmom. Spájanie hoci aj zdanlivo nezlučiteľného, spojenie fiktívneho a skutočného, iluzívneho s abstraktným, verbálneho s vizuálnym, spojenie – prelínanie sa priepastných rozdielov času, chaosu s poriad-

kom, entropického s neentropickým, geometrického s prírodným, racionálneho s gestickým. Ide o dialóg, ktorý sa odohráva – najmä – v rovine vzťahov usporiadatosti štruktúr, systémov, javov, „svetov“... Ide o spájanie zdanlivo protikladných javov, ktoré sme si zvykli príkro izolovať, pričom sú (pôvodne) len rub a líce jedného. Fischer takto vytvára vizuálnu jednotu, ktorá nie je a priori daná. Nastáva harmónia neharmonizovateľného, symetria asymetrického. Vzájomným prelínaním vznikajú široké demarkačné polia s nemožnosťou určiť hranice. „Čitateľnosť“ je obojstranná – ako palindrom: zľava doprava a naopak, pritom každá z častí získava v tejto súvislosti inú povahu, než by mala samostatne. Postupnou premenou

nadobúda prvý objekt vlastnosti druhého, takže nemožno určiť, kedy ... pridávaním z prvkov vzniká hromada a naopak ...

Fischera nadovšetko priťahuje akési fascinujúce spojenie – splynutie jednoduchosti a komplexnosti.

Diptychy malieb s fotografiami, ku ktorým sa Fischer pred pár rokmi vrátil cez akúsi makro–mikro inverziu na úrovni formátu i priestoru (z pôvodných dvojmetrových a väčších malieb sú to dnes cca 10 cm miniatúry), sú obrazmi prelínania sa skutočného na fiktívne, abstraktného na reálne, objektívneho na subjektívne a pod.

Na plátne umiestnenom (zafixovanom) v prírode pracuje niekoľko dní až do okamihu splynutia, do momentu (niekedy je to len pár minút), keď zanikne demarkačná hranica medzi malbou ako jednou skutočnosťou a okolím, skutočnou Skutočnosťou – Prírodou, v ktorej je malba umiestnená. Ide o akýsi dialóg, kde na počiatku bola *Zweiheit*, ktorá v procese speje k *Einheit*, k Jednote. Subjektívnu štruktúru malby (v škále rozpätia od lyrickej po dramatickú, od abstraktnej ku geometrickej a 3D modeláciám či použitiam citátu) takto Fischer podriaďuje objektívnemu Řádu, nadsystému Prírody.

Ide mu tak o vyjadrenie zásadnej životnej orientácie: rešpektu a pokory k javom, ktoré nás presahujú, ktorých sme súčasťou. Ide o myslenie, za ktorým je vedomie zrelého človeka. Vedomie, ktoré prirodzene ochotne prijíma potrebu vlastnej regulácie, a tým potláča biologické náklonnosti k dominanciám ega a ním motivovaných mechanizmov správania ovládaných bezuzdnosťou vlastného ja.

(Aj v tomto vidím nesmiernu dôležitosť a kvalitu Fischerovho diela: ako reakciu a výzvu na aktuálny stav súčasného sveta!)

Nielen malba, ale prostredníctvom nej i autor sám sa stáva hoci len na krehký okamih (je v tom krásna symbolika života) súčasťou zabudnutej Harmónie sveta. Každý obraz je tak pre Fischera novým dobrodružstvom, pocitom skutočného, fascinujúceho zážitku Jednoty. Posledným krokom celého procesu je fotografovanie: fotografia je nevyhnutná súčasť výsledku, je dokumentom popísanej situácie.

V tomto kontexte rezonuje Fischerovi známy výrok Erwina Schrodingera: „Hlavné na metabolizme nie je výmena látok či získavanie energie, ale zbavovanie sa entropie, ktorej produkovaniu sa organizmus nemôže behom svojho života vyhnúť. Organizmus tak nasáva negatívnu entropiu, živí sa poriadkom zo svojho prostredia.“ Daniel Fischer totiž konštatuje, že jeho malby sa živia poriadkom zo svojho prostredia.

Príroda akoby šepkala ono schopenhauerovské, že „človek síce môže robiť, čo chce, ale nemôže chcieť, čo chce“.

Daniel Fischer vedome prijíma hranice, obmedzenia*, keďže: „Jedine tí, ktorí poznali, že radosť sa prejavuje zákonom, vedia ísť za zákon. Niežeby pre nich nebolo pút zákona – ale putá stali sa im formou stelesnenej slobody. Duša oslobodená rada prijíma putá a nesnaží sa im uniknúť, lebo v každom pute vidí prejav nekonečnej energie, ktorej radosťou je tvorenie“ (Sádhana).

* vidím v tom podstatný prínos do diskusie o „novosti“ v umení...